

Handleiding voor de afname van de toetsen wiskunde BW 4.11 en BW 4.21 (einde vierde leerjaar / begin vijfde leerjaar)

Algemene instructies

- De toets dient afgenomen te worden bij de ganse klasgroep.

Bij alle kinderen die in het **deelnemende leerjaar** zitten, dient een toets afgenomen te worden, ook de kinderen die het leerjaar overdoen of er in de loop van het schooljaar bijgekomen zijn. De toets wordt normaliter klassikaal afgenomen, onder leiding van een leerkracht.

Voor dit toetsmoment (einde vierde / begin vijfde leerjaar) zijn er standaard twee toetsversies voorzien (BW 4.11 en BW 4.21). De twee versies kunnen van de volledige klasgroep tegelijkertijd worden afgenomen in ongeveer *één lesuur*.

Versie BW 4.11 is bedoeld voor leerlingen die op het vorige toetsmoment (einde derde leerjaar / begin vierde leerjaar) in vergelijking met de SiBO-referentiegroep tot de 30% laagst scorende leerlingen horen, versie BW 4.21 voor de overige leerlingen. Een aanduiding van de meest aangewezen versie vindt u in het bestand met de individuele vaardigheidsscores die u bij de schoolfeedback voor het vorige toetsmoment bezorgd werd.

Werden bij deze leerlingen nog geen eerdere toetsen uit de reeks wiskunde afgenomen, dan geeft u in principe alle leerlingen versie BW 4.21. Enkel de leerlingen voor wie die versie volgens u echt te moeilijk is, in die zin dat ze volgens u nauwelijks enige opgave van deel 2 (het zelfstandig af te leggen deel) zouden kunnen oplossen, geeft u versie BW 4.11.

In heel uitzonderlijke gevallen kunt u voor sommige leerlingen een makkelijker toets (b.v. BW 3.11) of een moeilijker toets (b.v. BW 5.11) afnemen. Die leerlingen dient u dan wel apart te nemen.

- **Wanneer wordt de toets afgenomen?**

Wanneer u de toets als eindmeting voor het vierde leerjaar gebruikt, neemt u die best einde mei/begin juni af.

Gebruikt u de toets als beginmeting voor het vijfde leerjaar, dan neemt u ze best in de tweede helft van september of ten laatste de eerste week van oktober af. (Hoe later u ze afneemt, hoe hoger het beginniveau van de leerlingen en dus hoe lager hun leerwinst.)

- **Wat als een kind afwezig is vanwege ziekte of een andere reden?**

Indien een leerling afwezig is op het moment dat de toets wordt afgenomen, dient hij/zij, indien mogelijk, nog binnen een redelijke termijn getoetst te worden. Dit gebeurt bij voorkeur niet meer dan één week later. Anders wordt het moeilijk de scores nog te vergelijken met die van de andere leerlingen.

De toetsafname

Het is de bedoeling dat de toets in alle scholen op een vergelijkbare manier wordt afgenomen. De 'standaardisatie van de toetsafname' en een objectieve houding van de toetsleider zijn absolute voorwaarden om de toetsresultaten van uw kinderen te kunnen vergelijken met de gegevens van de referentiegroep. Daarom zouden we u willen vragen om de richtlijnen in deze handleiding zo nauwkeurig mogelijk te volgen. Deze richtlijnen maken het immers mogelijk dat alle toetsleiders de toets op dezelfde wijze afnemen.

De toetsleider zorgt voor een toetsituatie waarin de leerlingen op een rustige manier en zonder bijkomende hulp kunnen werken aan de voorgelegde opgaven. Dat vereist soms dat men de tafeltjes of banken enigszins herschikt en verder uit elkaar plaatst in het lokaal. De toetsleider zorgt voor een gemoedelijke, maar toch zakelijke en objectieve werksfeer.

Als de leerlingen met twee aan één bank zitten, zorgt u ervoor dat ze niet kunnen zien wat hun buur invult.

Opvallende aanwijzingen (op het bord, aan de muur, ...) die verband houden met het oplossen van de toets, dienen in de mate van het mogelijke verwijderd of bedekt te worden (getallenassen, benamingen, kalender, ...). Het is immers de bedoeling dat de leerlingen de toets oplossen zonder visuele steun en ook geen bijkomende uitleg krijgen van de toetsleider.

De toets bestaat uit twee delen, een geleid en een zelfstandig deel, en zal in totaal ongeveer één lesuur in beslag nemen.

- ★ **Geleid deel:** De 10 opgaven van de eerste pagina zijn voor beide versies hetzelfde en worden GELEID afgenomen. Dit betekent dat de toetsleider elke opgave hardop voorleest en dan voldoende tijd geeft aan de leerlingen om de oplossing te zoeken en neer te schrijven. Het werk- of oplostepmo wordt dus voor de eerste 10 opgaven voor alle leerlingen van de klas gelijk gehouden. De toetsleider moet een tempo aanhouden dat de gemiddelde leerling ruim de tijd geeft om te volgen. Als de meeste leerlingen klaar zijn met de opgave, wordt er verder gegaan naar de volgende opgave.

Let wel: deze opgaven tellen ook mee voor de toets. Het is NIET de bedoeling dat u de oplossing bespreekt of het juiste antwoord geeft.

- ★ **Zelfstandig deel:** De 40 opgaven van het tweede deel worden ZELFSTANDIG door de leerlingen opgelost. Bij het begin van deel 2 geeft de toetsleider enkel een algemene instructie. Daarna lossen de leerlingen zelfstandig de oefeningen op aan hun eigen tempo. Tijdens de afname wordt geen verdere uitleg gegeven. Wie klaar is, dient zijn toetsblad in bij de toetsleider. Het is zeker geen snelheidstest. In principe krijgt elke leerling zoveel tijd als hij/zij nodig heeft.

Gezien de oefeningen niet naar moeilijkheidsgraad geordend zijn, verdient het wel aanbeveling om erover te waken dat leerlingen niet te lang bij één opgave blijven "hangen". Als blijkt dat een leerling een oefening echt niet kan, spoort u hem of haar best aan die oefening over te laten en een volgende opgave te proberen.

Als de leerlingen minstens 30 minuten tijd hebben gehad en 90% van de klas klaar is met de toets, mag de toets worden afgebroken.

- ★ Indien u dat wenst mag u na het geleide deel een **korte pauze** inlassen.

Toetsmateriaal

Naast hun toetsboekje hebben de kinderen enkel schrijfgierief (een balpen of potlood) en een wit (klad)blad nodig. Ander materiaal dat voor afleiding kan zorgen of als hulp kan dienen bij het oplossen van de toets (bijvoorbeeld een meetlat of tekendriehoek) kan best van de bank verwijderd worden. De leerlingen mogen GEEN gebruik maken van een zakrekenmachine.

Benodigd materiaal voor elke leerling:

- Toetsboekje (naam van de leerling laten invullen!)
- Potlood of balpen
- Wit blad; dit witte blad dient als kladblad én als afdek- of meeschuifstrook.

Benodigd materiaal voor de toetsleider:

- Toetshandleiding
- Een blanco toetsboekje
- Enkele reservepotloden of -balpen

Het gebruik van het witte blad als afdekstrook wordt vooraf aan de kinderen uitgelegd en gedemonstreerd op een blanco toetsboekje. Het blad wordt steeds *boven* de opgave gelegd die men zal oplossen. Zodra het antwoord is neergeschreven of aangeduid, schuiven de leerlingen het blad onmiddellijk één lijn of opgave naar beneden. Zo wordt het nieuwe item aangewezen en blijven de reeds opgeloste oefeningen verborgen.

Wat met kinderen die in de klas extra (compenserende) hulpmiddelen mogen gebruiken?

U mag hen die middelen ook bij deze toets laten gebruiken als u dat het meest wenselijk vindt. U plaatst in dat geval een aantekening op de voorpagina van het toetsboekje. Bij het invoeren van de toets in ons scholenportaal vinkt u bij deze leerling het vakje “extra hulpmiddel gebruikt” aan. Voor deze kinderen wordt wel een vaardigheidsscore berekend, maar hun resultaten worden verder niet in de analyses voor de schoolfeedback opgenomen.

Hierna vindt u de toetsinstructies voor de toetsen BW 4.11 en BW 4.21. De woordelijke instructies worden cursief en vet weergegeven. Begeleidende aanwijzingen staan in een gewoon lettertype.

Afname-instructies voor toets BW 4.11 en BW 4.21

De toetsleider vraagt dat enkel schrijfgierief op de banken aanwezig is.
Leerlingen die samen op een bank zitten plaatsen zonodig een 'scheidingsmuurtje'.
Iedereen krijgt een toetsboekje en een wit kladblad.

***Iedereen heeft een boekje en een wit kladblad gekregen.
Je hebt ook een balpen op je bank en een reserve balpen.
In het boekje staan allemaal rekenoefeningen.
De eerste pagina zullen we samen maken, vanaf dan maak je de oefeningen
zelfstandig en aan je eigen tempo.***

De toetsleider toont een blanco boekje en doorbladert het even.

***De eerste 10 oefeningen zullen we dus samen maken.
Ik lees de opgave telkens hardop voor.
Jij denkt na en schrijft dan je oplossing in het hokje.
Als je een oefening écht niet kan oplossen, teken je een streepje in het lege hokje.
Als je een fout hebt gemaakt, teken je een kruis door het foute antwoord en schrijf
je daarnaast wat het wel moet zijn.
Soms zijn er oefeningen waarbij je het antwoord niet moet invullen, maar waar je
het juiste antwoord moet omcirkelen.***

De toetsleider toont enkele voorbeelden op pagina 2.

***Bij die oefeningen moet je kiezen uit vijf antwoorden.
Eén ervan is het juiste antwoord.
Je moet dan een cirkel of een kringetje tekenen om het juiste antwoord.***

Leg je witte blad boven de eerste oefening.

De toetsleider doet voor op een blanco toetsboekje en controleert of het kladblad bij iedereen juist ligt.

Elke opgave wordt *tweemaal* woordelijk voorgelezen door de toetsleider. De leerlingen krijgen vervolgens de tijd om de opgave op te lossen en het resultaat neer te schrijven in het hokje. Ze mogen tussenuitkomsten noteren op de toetsbladen of op hun kladblad.

Er wordt niet gewacht op trage leerlingen om door te gaan naar de volgende oefening. Té traag werken wordt dus bestraft in deze toets. Het klassikale voortgangstempo wordt zo geregeld dat de meeste leerlingen de oefeningen kunnen maken. Het is zeker geen snelheidstest, maar toch wordt een redelijk strak klassikaal tempo gevolgd.

Wanneer een kind een oefening niet kan oplossen, tekent hij / zij een streepje in het hokje. Zo toont de leerling dat de oefening werd geprobeerd en zal hij / zij niet missen van hokje bij het invullen van de volgende opgave.

***Welk getal ligt op de getallenlijn juist in het midden van 12 000 en 20 000?
Welk getal ligt op de getallenlijn juist in het midden van 12 000 en 20 000?***

***Schrijf je uitkomst in het hokje
en schuif dan je witte blad onmiddellijk een lijn naar beneden,
boven de tweede opgave.***

De toetsleider wacht tot ongeveer iedereen klaar is met de eerste oefening.

Je witte blad ligt boven de tweede oefening. Het is een vraagstukje.

***Eén toegangskaart voor de film Harry Potter kost 6 euro. Hoeveel toegangskaarten
kan ik ten hoogste kopen met 40 euro?***

***Eén toegangskaart voor de film Harry Potter kost 6 euro. Hoeveel toegangskaarten
kan ik ten hoogste kopen met 40 euro?***

***Je mag je bewerkingen in het toetsboekje noteren, onder de opgave. Heb je meer
plaats nodig, dan mag je ook op het witte blad schrijven.***

***Schrijf de uitkomst in het hokje
en schuif je witte blad onmiddellijk een lijn naar beneden, boven de derde opgave.***

Als bijna iedereen klaar is, leest de toetsleider opgave 3 tweemaal voor.

***1 cm is 10 mm. Hoeveel mm is 1 meter?
1 cm is 10 mm. Hoeveel mm is 1 meter?***

***Schrijf je uitkomst in het hokje
en schuif je witte blad onmiddellijk een lijn naar beneden, boven de vierde opgave.***

Als bijna iedereen klaar is...

De volgende drie oefeningen zijn een beetje anders. Er worden telkens vijf antwoorden gegeven. Daarvan is maar één juist. Je moet een kring tekenen rond het juiste antwoord. Als je je bedenkt en je antwoord wil veranderen, trek je een kruis door de foute kring en teken je een nieuwe kring rond het juiste antwoord.

De toetsleider doet voor op het bord hoe je door een kring een kruis trekt en dan een nieuwe kring tekent. (Schrijf geen antwoorden op het bord.)

Kijk nu naar opgave 4. Hier staat een som. Jullie moeten de uitkomst schatten. Er staan vijf antwoorden. Daarvan is maar één juist.

3 002 plus 1 999 plus 2 001 plus 1 988 is ongeveer...

7 000 7 500 8 000 9 000 10 000

3 002 plus 1 999 plus 2 001 plus 1 988 is ongeveer...

7 000 7 500 8 000 9 000 10 000

Teken een kring rond het antwoord dat volgens jou juist is. Schuif dan je witte blad boven de volgende opgave.

Als bijna iedereen klaar is...

Kijk nu naar opgave 5.

Op welke digitale klok is het tien voor half drie?

3:10 2:40 2:10 2:20 2:50

Op welke digitale klok is het tien voor half drie?

3:10 2:40 2:10 2:20 2:50

Teken een kring rond het antwoord dat volgens jou juist is. Schuif dan je witte blad boven de volgende opgave.

Als bijna iedereen klaar is...

Oom Peter maakt een wereldreis. Die zal bijna twee jaar duren. Hoeveel maanden zal Peter ongeveer van huis weg zijn?

17 22 35 46 58

Oom Peter maakt een wereldreis. Die zal bijna twee jaar duren. Hoeveel maanden zal Peter ongeveer van huis weg zijn?

17 22 35 46 58

Teken een kring rond het antwoord dat volgens jou juist is. Schuif dan je witte blad boven de volgende opgave.

Als bijna iedereen klaar is...

Kijk nu naar de zevende opgave. Dat is een reeks getallen. Je moet het volgende getal van de reeks zoeken. Om dit volgende getal te vinden, moet je zoeken hoe de reeks is opgebouwd en hoe de reeks verder gaat.

Zoek dus het volgende getal en schrijf dat getal in het lege hokje.

Schuif dan je witte blad naar beneden, boven opgave 8.

Als bijna iedereen klaar is...

Kijk nu naar opgave 8.

80 gedeeld door 4 is gelijk aan 40 gedeeld door... puntje puntje puntje
80 gedeeld door 4 is gelijk aan 40 gedeeld door... puntje puntje puntje

Schrijf je uitkomst op de stippelijntjes
en schuif dan je witte blad onmiddellijk een lijn naar beneden boven de negende
opgave.

Als bijna iedereen klaar is...

5 is gelijk aan 3 komma 3 plus... puntje puntje puntje
5 is gelijk aan 3 komma 3 plus... puntje puntje puntje

Schrijf je uitkomst op de stippelijntjes
en schuif dan je witte blad onmiddellijk een lijn naar beneden boven de tiende
opgave.

Als bijna iedereen klaar is...

Kijk nu naar opgave 10. Deze oefening moet je uit je hoofd oplossen.

125 maal 8 is gelijk aan... puntje puntje puntje
125 maal 8 is gelijk aan... puntje puntje puntje

Schrijf je uitkomst op de stippelijntjes. Als je klaar bent, leg je je pen neer.

De volgende oefeningen worden niet geleid afgenomen. De leerlingen krijgen enkel een algemene instructie bij het begin van dit deel en moeten dan ZELFSTANDIG en aan hun eigen tempo de 40 oefeningen oplossen. Er wordt geen bijkomende uitleg gegeven.

Vanaf nu moet je de oefeningen zelfstandig en aan je eigen tempo oplossen. De oefeningen zijn net zoals de oefeningen die we zojuist gemaakt hebben. Je schrijft de uitkomst in het hokje of op de stippelijntjes, ofwel teken je een kring rond het ene juiste antwoord.

Tijdens het oplossen van de toets mag je geen verdere uitleg vragen. Ook als je een opgave niet goed begrijpt of niet weet hoe je die moet oplossen, mag ik je niet helpen.

Je lost dus volledig zelfstandig en zonder hulp deze opgaven op.

Sommige oefeningen zijn eenvoudig, andere zijn heel moeilijk. Maar het is belangrijk dat je toch alle oefeningen probeert op te lossen.

Als je een oefening echt niet kan, trek dan een streep door het hokje (of door de opgave) en ga verder met de volgende opgaven.

Begin maar. Je krijgt voldoende tijd.

Wie klaar is met alle oefeningen, steekt de hand op. Ik kom dan je blad ophalen.

Terwijl de leerlingen aan het werk zijn, loopt de toetsleider regelmatig eens door het lokaal en kijkt of iedereen op de juiste manier bezig is. Leerlingen die bijvoorbeeld twee antwoorden omcirkelen, worden eraan herinnerd dat er maar één antwoord juist kan zijn.

De toetsleider waakt er ook over dat leerlingen niet te lang bij een opgave blijven “hangen”. Als een opgave echt te moeilijk is, is het beter dat ze een streep door het hokje (of door de opgave) trekken en overgaan naar de volgende opgave.

De toetsleider haalt de toetsboekjes op van de leerlingen die klaar zijn. De leerlingen die eerder klaar zijn, houden zich in stilte bezig tot de andere kinderen ook hun toetsboekjes hebben kunnen invullen (bv. een leesboek lezen).

Als de leerlingen minstens 30 minuten tijd hebben gehad en 90% van de klas klaar is met de toets, mag de toets worden afgebroken. De toetsleider zegt dan:

Nu moet iedereen zijn toetsboekje indienen.